

* * *

**МЕЧИСЛАВ МАЛЕЦКИ И НАУЧНИТЕ МУ ПРИНОСИ В
СЛАВЯНСКАТА ДИАЛЕКТОЛОГИЯ
(ПО СЛУЧАЙ 115 ГОДИНИ ОТ НЕГОВОТО РОЖДЕНИЕ)**

Диана Иванова

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“

driyanova@abv.bg

**MIECZYŚLAW MAŁECKI AND HIS CONTRIBUTION TO SLAVONIC
DIALECTOLOGY (ON THE OCCASION OF HIS 115TH ANNIVERSARY)**

DIANA IVANOVA

PAISII HILENDARSKI UNIVERSITY OF PLOVDIV

driyanova@abv.bg

The article reviews Prof. Mieczysław Małecki's contribution to the development of Polish and Slavonic dialectology. The first part presents his works dealing with issues related to mixed and transitory vernaculars in the border regions of Poland. The second part analyses the scholar's research into South Slavic dialects: Bulgarian, Serbian, Croatian, Montenegrin.

Keywords: Mieczysław Małecki, dialectology, Polish dialects, South Slavic dialects

1. Научна и академична дейност на Мечислав Малецки

Именитият полски славист Мечислав Бронислав Малецки е роден на 14 юли 1903 г. в гр. Мелец¹. През 1915 г. постъпва в класическата гимназия в гр. Злочув (Złoców, на територията на днешна Украйна), а после се премества в Нови Тарг, където се дипломира. В периода 1923–1927 г. е приет в Ягелонския университет, като избира за свое поприще полската и славянската филология с допълнителна специалност – романистика. Негови професори са видните учени Игнаций Храновски, Ян Лош, Ян Розвадовски, Кажимеж Нич, Станислав Вендкевич. Слушал е лекционни курсове по историческа граматика и диалектология на полския език, описателна граматика на съвременния полски език, сравнителна граматика на славянските езици, съпоставителна граматика, старобългарски език (според полската езиковедска терминология староцърковнославянски – *staro-cerkiewnosłowiański*), история на полската литература, поетика и стилистика и др. През 1925 г. специализира в университета в гр. Дижон (Франция), а през декември 1926 г. защитава магистърската си работа по полска филология на тема „*Archaizm podhalański (Wraz z próbą wyznaczenia granic*

tego dialektu“ („Подхаланският архаизъм. Опит за определяне границите на този диалект“). Качествата на изследването са високо оценени и след две години текстът излиза като монография с разширено заглавие: „Polskich cech gwarowych. Archaizm podhalański (Wraz z próbą wyznaczenia granic tego dialektu“ (1928 г.).

През 1927 г. печели конкурс за специализация в Югославия (от 1927 до 1929 г.), което му позволява да работи на терен и да прави своите диалектоложки проучвания. Използвайки събраните диалектни материали в Югославия, за кратко време М. Малецки подготвя докторската си работа на тема „Сакавизъм з uwzględnieniem zjawisk podobnych“ („Чакавизмът с оглед на други подобни явления“), която защитава в Ягелонския университет на 14.10.1927 г.). Хабилитира се през март 1930 г. въз основа на трудовете си „Przegląd słowiańskich gwar Istrii“ („Обзор на славянските говори в Истрия“) и „Zagadnienie jedności językowej serbochorwackiej“ („Въпросът за сръбскохърватското езиково единство“).

Като стипендиант на Фонд „Народна култура“ към Полската академия на науките в продължение на 13 месеца (от октомври 1932 до ноември 1933 г.) ученият прави теренни проучвания на българските македонски говори на територията на Гърция, а през 1934 г. изследва говорите на банатските българи в Румъния.

Интересът му към южнославянските диалекти го мотивира да създаде катедра по южнославянска филология (1937 г.), като в същата година е избран за професор и за ръководител на катедрата. Започналата война прекъсва изследователската му дейност и през есента на 1939 г. М. Малецки (заедно с други професори от Ягелонския университет) е арестуван и изпратен в нацистките концентрационни лагери – най-напред в Захсенхаузен, а после в Дахау. Завръща се в Краков през зимата на 1940 г. и се включва в нелегалната организация в Ягелонския университет, която провежда тайно преподавателска и научна дейност и подготвя магистри и докторанти в различни специалности (техният брой по време на войната надвишава хиляда – Rusek: 2005: 14). Непосредствено след освобождението на Краков М. Малецки отново се връща към задълженията си на професор, заема поста директор на обучението по славистика, но вече в новооткритата Катедра по славянска диалектология. Под негово ръководство катедрите от 6 се увеличават на 11, като изследователската дейност се разширява с нови направления в славистиката. За високите му научни постижения той е избран за член-кореспондент на Полската академия на науките (1945 г.). За съжаление, в разцвета на творческите си сили талантливият изследовател почива (на 3.09.1946 г.).

През краткия си житейски и професионален път проф. М. Малецки постига забележителни успехи в науката, дидактиката, организационната и административната дейност. Неговата научна продукция обхваща над 80 заглавия, между които осем книги и студии. Изследванията му са в областта на полската и славянската диалектология, балканистиката и старо-

българския език. И във всяко едно от тези направления неговите приноси са с непреходно значение.

2. Научните приноси на Мечислав Малецки в областта на полската диалектология

М. Малецки има големи заслуги за развитието на диалектологията в Полша, като описва и анализира както особеностите на отделни полски диалекти, така и техните общи черти в съпоставка с други славянски диалекти. Още с успешно защитената си магистърска теза *Archaizm podhalański (Wraz z próbą wyznaczenia granic tego dialektu. (Z mapą)* той дава заявка за бъдещото си развитие като диалектолог. И това, което го откроява като учен, е новаторският му подход към изследователската дейност – в концептуален и методологичен план (Kurek 2002: 73). С новаторската си методология изследването му за говора на Подхале (Podhale²) открива перспектива за изследване и на други погранични диалекти и езици – не само славянски, но и генетично различни, а и до днес служи за образец в работата на полските диалектолози. Сантиментът към такъв тип диалекти е не само поради обстоятелството, че това е първият негов значим научен труд, а се корени и в близкото познаване на този регион от ранна възраст.

Младият учен следи развитието на европейското езиковедие и е изключително рефлексивен по отношение на най-новите идеи. Свързвайки теорията с практиката (теренните проучвания), той сполучливо ги използва за модернизиране на полската диалектоложка наука.

В обсега на научните му интереси стоят различни проблеми, свързани със смесените и преходните говори. Концепцията за преходните и смесените говори на М. Малецки изиграва важна роля в историята на изследванията на неродствените езици. В тази насока може да се отбележат изключително ценните му публикации „O możliwości chronologizacji cech w gwaraх przejściowych“ (За възможността за хронологизация на особеностите на преходните говори) (Malecki 1933); „Do genezy gwar mieszanych i przejściowych (ze szczególnym uwzględnieniem granicy językowej polsko-czeskiej i polsko-słowackiej)“ (Malecki 1934) (За генезиса на смесените и преходните говори (преди всичко с оглед на езиковата полско-чешка и полско-словашка граница).

Следващият значителен принос на учения (в съавторство с Кажимеж Нич) е диалектният атлас „Atlas językowy polskiego Podkarpacia“, 1930 (Езиков атлас на Полското Прикарпатие), който съдържа 500 карти. Това е първият атлас на традиционните говори в Полша, а и въобще в славянския свят (Rusek 2005: 15). С този труд М. Малецки полага началото на националната диалектоложка програма в Полша, изпълнена по-късно успешно от колектив с ръководител К. Нич, а след това продължена от М. Карас³.

Особен интерес проявява и към териториалните говори в малко проучените по-затворени планински селища, както и в пограничните региони, където се чувства влиянието на съседните езици/диалекти. В такава насока

са изследванията му на селища от Долните Татри (Теплица и Погореле) и влиянието на словашките диалекти върху полските (вж. в източниците – Malecki 1935). Занимават го подобни влияния и при говорите на чешко-полската граница.

Големи заслуги има М. Малецки и за проучването на полските диалекти извън границите на Полша, като специално внимание отделя на полските езикови острови и на полилингвизма в пограничните райони, практикуван в ежедневната комуникация от мъжете, които научават чужди езици във връзка с нуждите на занаятите и търговията (както отбелязва авторът, това не се отнася за жените, които живеят в затворена домашна среда). С особена грижа и обич се отнася към сънародниците си, останали поради историческите обстоятелства извън границите на Полша, и с трудовете си им напомня, че те не са забравени.

По тази проблематика ученият обнародва редица статии, а също и книгата си „Język polski na południe od Karpat (Spisz, Orawa, Czadeckie, wyspie językowe“, 1938 („Полският език на юг от Карпатите (Спиш, Орава, Чадецке, езикови острови“). За това свидетелства и мотото в самото начало на книгата, взето от емблематичната статия на неговия учител К. Нич, публикувана в сп. „Полски език“:

„Państwo w pewnych chwilach musi się zgodzić z losem, musi politycznie rezygnować z jakiejś najświęciej należącej mu się części. Rezygnacja ta nie dotyczy jednak społeczeństwa, którego obowiązkiem jest właśnie pamiętać także o swych zagranicznych braciach i utrzymywać z nimi stały kulturalny kontakt. Ale do tego trzeba przede wszystkim o nich wiedzieć“ (Nitsch, 1920: 97)⁴.

Монографията (107 стр.) е задълбочено, класически подготвено изследване, чието съдържание представя пълната картина на езиковата ситуация в проучваните региони. Тя съдържа следните части: I. Polska ekspansja na południu od Karpat (Полската експанзия на юг от Карпатите), с. 3–18; II. Ogólna charakterystyka polskich gwar górskich (Обща характеристика на полските гуралски говори), с. 18–36; III. Szczegółowa charakterystyka gwar południowokarpackich – Spisz, с. 36–54; Orawa, с. 54 – 69, Czadeckie (Специфична характеристика южнокарпатските говори – Спиш, Орава, Чадецке), с. 69–85; Wyspie językowe (Езикови острови), с. 86–101, Bibliografje, с. 102–107; Uwagi dodatkowe do map (Допълнителни бележки към картите), 107 с. По проблеми, свързани с говорите на гуралските селища в посочените области, той е публикувал и самостоятелни статии (вж. в източниците след текста).

В историческия обзор в първата част на съчинението намираме ценни сведения за разглежданата територия още в ранната епоха от създаването на полската държава (XII в.) до края на 30-те години на XX в., като авторът проследява миграцията на славяни и на други етноси по тези земи. В книгата си освен исторически сведения той включва и социолингвистичен ракурс, описвайки актуалната за периода езикова ситуация. По отношение на езика на етнически смесеното население авторът прави интересни връз-

ки и установява дълголетни влияния в местните диалекти на поляци, словаци, румънци, унгарци, русини, а дори и на балканските скотовъдци, които търсят препитание по тези планински области (от Банатската област, вкл. и Седмоград). Във втората глава на книгата авторът анализира обстойно общите черти на гуралските диалекти, а в отделна глава се спира на специфичните им особености и прави пълна характеристика на говорите в Спиш, Орава, Чадецке и на други говори, намиращи се в т.нар. лингвистични острови⁵.

Както в посочените, така и в други изследвания ученият прилага традиционния сравнително-исторически метод, но възприема и новопоявилите се метод на лингвистичната география, по всяка вероятност повлиян от идеята за езиковите съюзи на датския езиковед Кр. Сандфелд, чиято книга „Балканско езикознание“ става популярна сред европейските учени и търпи две издания: в Копенхаген (1926) и в Париж (1930).

3. Научните интереси на М. Малецки към южнославянските езици

Едновременно с проучването на пограничните полски диалекти М. Малецки се насочва и към южнославянските езици – той има сериозен дял в проучването на сръбските, хърватските и черногорските говори.

При теренните проучвания на южнославянските езици М. Малецки открива взаимовръзки и общи черти между тях и съседните им неславянски езици на Балканите. Именно тези лингвистични факти и откритото сходство между генетично различни езици привличат вниманието му и той ги описва в редица свои публикации, като прилага малко познатия по онова време метод на лингвистичната география. Приносен момент в работата му е внасянето на историческия подход и наред с изследването на актуалните фонетични, граматични и лексикални особености на говорите той препоръчва да се проследява и тяхното историческо развитие.

По време на теренните си проучвания в граничещи си сръбски и хърватски региони изследователят подробно се запознава с чакавските говори, които са предмет на докторската му дисертация „Cakawizm z uwzględnieniem zjawisk podobnych“ („Чакавизмът с оглед на други подобни явления“), публикувана през 1929 г. В нея той представя същността, произхода, разпространението (както на север, така и на юг) и хронологията на явлениято, като го отнася към XVII век – становище, което по-късно коригира⁶. На темата за чакавизма в различни аспекти, вкл. в съпоставителен план, той се връща нееднократно, като през 1937 г. изнася доклад пред Езиковата комисия: „Przyczynki do cakawizmu (cakawizm połudnowosłowiański, grecki, polski i połabski)“ („Причини за чакавизма – южнославянски, гръцки, полски и полабски“). В него доразвива и разширява темата, като посочва други сходни на чакавизма състояния в някои диалекти (напр. полската мазовщина).

Неговият хабилитационен труд, отпечатан през 1930 г., също е посветен на южнославянските езици: „Przegląd słowiańskich gwar Istrji“ („Обзор

на славянските говори в Истрия“). Тази книга е изключително добре приета в тогавашните научни среди, оценена е нейната актуалност наред с приносния му труд „O podział gwara Krku (Z mapa)“ („За подялбата/класификацията на говорите на Крък⁷. С карта“). За това, че изследванията на М. Малецки са все още актуални и представляват научен интерес, говори фактът, че са преведени (макар със закъснение) на хърватски език (вж. Jelencović 1963⁸; Kryžan-Stanojević 2002⁹).

На Балканите М. Малецки се запознава основно и с чакавските говори по Адриатическото крайбрежие и на островите, изследва също сложните междудиалектни отношения на полуостров Истрия. Проучвайки сръбско-хърватската езикова област, той засяга пряко или косвено и черногорските диалекти, като при сравнението отбелязва редица техни общи особености (вж. Petrović 1987: 58). На тази тема посвещава изследваното си: „Charakterystyka gwary Ciciów na tle sąsiednich dialektów czarnogórskich. Z mapką w tekście“, 1930 („Характеристика на говора на Чичов на основата на съседните черногорски говори“. С карта в текста) (Malecki 1930), а отделна статия пише и за черногорските диалекти: „Przegląd dialektów Starej Carnogóry (z uwzględnieniem gwary sąsiednich)“ („Преглед на диалектите на Стара Черна гора (с оглед на съседните говори)“ в съавторство с Р. Бошкович.

Във всички тези изследвания големият диалектолог се придържа към новаторски методи в областта на лингвистичната география.

4. Приносите на М. Малецки за проучването на крайните югозападни български диалекти

След достатъчно натрупания опит в теренните проучвания М. Малецки насочва вниманието си към солунската говорна област, привлякла вниманието на славистите през втората половина на XIX век¹⁰. В края на XIX и началото на XX в. интересът към крайните югозападни говори не стихва, като особено голям принос за тяхното изследване има словенецът Ватрослав Облак, в чийто труд „Macedonische Studien“ („Македонски изследвания“), обнародван посмъртно (1896), са описани особеностите на редица говори от крайния югозапад на македонската област (дебърски и солунски, между които и говорът на с. Сухо). Тезата на В. Облак за българския произход на Кирило-Методиевия език се определя като най-значимото откритие в славистиката през XIX век. В началото на XX в. български езиковеди (предходници и съвременници на М. Малецки) също дават своя принос в проучването на тези говори¹¹. Малецки е запознат с предходните изследвания на старинните български говори и с тезата за българския произход на Кирило-Методиевия език и това го мотивира да продължи по-нататъшното им проучване. Големи са заслугите на учения за проучването българските диалекти извън териториалните граници на България, като се има предвид тяхната отдалеченост, трудно достъпния планински релеф, както и недопускането на български учени в тези места. Експедицията в солунската област той осъществява през 1933 г., когато проучва говора на селата Сухо

и Висока, а на следващата година достига до Костур и Лерин и околните им селища. Резултатите описва в редица публикации, като представя ценен диалектоложки материал и прави анализ на специфичните за тези говори черти: развоя на крайната ерова гласна в Богданско, еднаквите форми за ед. и мн. число при съществителните във Висока, отпадането на фонемата *в*, развитието на носовите гласни в Костурско, „полското ударение“ в Костурско и Леринско и др. В запазените архаични черти (рефлексии *шт*, *жд* от *tj, *dj, съхранен назализъм и старинен изговор на старобългарския ятов вокал) той намира неоспоримо доказателство за българската говорна основа на Кирило-Методиевия език и за установяване на прародината на старобългарския език (отношение по тези изследвания на М. Малецки вземат учени като Л. Милетич, Й. Н. Иванов, К. Мирчев, Л. Мошински и др. (Милетич/Miletich 1933; Иванов/Ivanov 1991; Мошински/Mosziniski 1986).

Резултатите от изследванията си М. Малецки представя в две свои публикации: „Dwie gwary macedońskie Suche i Wysoka w Soluńskim“, cz. I. Teksty („Два македонски говора – Сухо и Висока в Солунско, ч. I. Текстовете“). 1934, 90 str., cz. II. Słownik (Речник), 1936, 135 str. Първата част съдържа 44 текста от местни жители, записани фонетично, а втората представлява речник от около 4000 думи. Записаните от М. Малецки текстове и съставеният от него речник са важен източник както за проучването на различни особености от говора на Сухо и Висока, така и за съпоставка с други славянски диалекти¹². В тях лесно могат да се видят характерните черти както на източнобългарските якави говори на изток от Солун, към които принадлежат и говорите на Сухо, Висока, Зарово, така и на говорите, разположени на северозапад от тях. Речникът е особено ценен с оглед на това, че е единственият пълен речник на говорите в двете села. Текстовете и речникът категорично свидетелстват за българския характер на речниковия състав (Иванова/Ivanova 2005: 222–223), както и за чуждото влияние върху лексиката, предимно гръцко и турско, което е доста силно поради смесеното население в тези села (Иванова/Ivanova 2005: 226–227).

Посочването от М. Малецки на двойното ударение като важна акцентна особеност на говора на с. Сухо дава възможност това фонетично явление да бъде подробно изследвано по-късно и от българските диалектолози, които доказват, че то се среща и на други места – обхваща значителна част от българското езиково землище, лежащо между крайния югозапад и крайния югоизток, с което се потвърждава и по този признак тезата за диалектното единство на българския език (Шклифов/Shklifov 1973, 1995).

Идеята на М. Малецки – да свърже говорите в Солунско с тези в Южна Албания в една диалектна цялост, българският диалектолог Т. Бояджиев оценява като особено плодотворна. Тя подкрепя изказаната преди това теза за старо генетично родство на тези диалекти с българските говори в Родопите, Тракия и Странджа (Бояджиев/Boyadzhiev 1981: 184).

Изследванията на М. Малецки хвърлят светлина върху езиковите особености на двете изключително интересни в говорно отношение солунски села, като допълват и коригират някои неточности в работите на негови предшественици. Това дава тласък на по-нататъшното проучване на югозападните български говори, в частност на солунския диалект, легнал в основата на първия писмен език на славяните – старобългарския.

В своите критични бележки към някои неточности в труда на В. Облак авторът засяга съществения въпрос за границите на южнославянските говори. Той следва правилната постановка за комплексен езиков анализ, като отдава еднакво значение на особеностите от различните езикови равнища, вкл. и на фонетично. Българския характер на говорите в македонските области изследователят определя преди всичко с оглед на тяхната аналитична структура, като изтъква следните основни общи черти: разпадането на склонението и загубата на инфинитива, задпоставения определителен член, еднаквия начин на степенуване на прилагателните, на образуване на бъдеще време и др.

Тези изследвания, запазили своята актуалност до днес, осигуряват на полския учен заслужено място в историята на южнославянската диалектология.

5. М. Малецки и въпросът за балканския езиков съюз

Изследванията на южнославянските диалекти откриват пред М. Малецки перспективата на балканистичните проучвания. На балканистичната проблематика той посвещава редица свои разработки: „Cechy bałkańskie w językach w Macedonii“ (1935) („Балкански особености на езиците в Македония“); „Z zagadnień dialektologii macedońskiej“ (1936) („По въпросите на македонската диалектология“¹³).

В доклада си на III Международен конгрес на лингвистите в Рим (1933 г.) на тема „Наблюдение върху балканския езиков съюз“¹⁴ М. Малецки изтъква предстоящите задачи на новото лингвистично направление – балканското езикознание, и поставя съществени въпроси, свързани с концепцията за балканския езиков съюз: кои са езиците, принадлежащи към него, с какви общи черти те се разграничават от други езици, кога са се очертали общите им особености и т.н. И въпреки наличието на редица общи черти в южнославянските и неславянските езици на Балканите, той смята, че към балканския езиков съюз не могат да бъдат причислени всички езици на тази територия, а главно албанският, българският, гръцкият и румънският.

Със своя доклад „Zagadnienia sporne lingwistyki bałkańskiej“ („Дискусионните проблеми в балканската лингвистика“) той възнамерява да повдигне отново обсъждания преди това въпрос и на Славистичния конгрес в Белград (1939), който, за съжаление, не се е състоял поради избухването на войната, но са публикувани предварително изпратените резюмета¹⁵. В подаденото за конгреса резюме авторът отново потвърждава тезата си, че в ядрото на балканския езиков съюз се включват четирите езика (албански,

български, гръцки и румънски) и периферно само някои сърбо-хърватски говори, но без турския, който, като късно появил се език на Балканите, е повлиял на балканските езици само на лексикално и фразеологично равнище (Малецки/Małecki 1939: 216). Посочените публикации очертават безспорните приноси на големия учен в изследването на балканските езици. М. Малецки дава една нова научна перспектива и фактически става основоположник на балканското езиковедие в Полша (Селимски/Selimski 2005: 193).

Проследявайки историческата съдба на старобългарския език, М. Малецки спира вниманието си на състоянието на запазените назализъм и характера на ударението в костурско-леринския регион в студиите си „O gozwoju samogłosek nosowych w Kosturskiem“ („За развоја на носовите гласни в Костурско“) и „O „połskim“ przycisku w gwarach kostursko-lerinskich“ („За „полското“ ударение в костурско-леринските говори“, 1934 г.). Изследователят отделя специално внимание и върху проблема за балканизмите в южнославянските езици, като отбелязва, че само век-два след Кирило-Методиевото книжовно дело в старобългарския език започват да се появяват характерните балканизми: задпоставен член, тенденция към отпадане на инфинитива и др., с което формулира тезата за старобългарския като балкански език. Проучванията на учения в тази насока дават началото на полските балканистични изследвания (Селимски 2005: 199).

За съжаление, краткият житейски път на учения не му позволява да се разгърне и да продължи проучванията си върху старобългарския език. Въпреки това М. Малецки отделя подобаващо място и на тази проблематика, като подготвя учебник, предназначен за полонисти и слависти, но успява да завърши само неговата първа част, а от втората е нахвърлял отделни фрагменти. Студията му „Najstarszy literacki język Słowian“ („Най-старият книжовен език на славяните“, 1947) е отпечатана посмъртно, но десетки години след отпечатването ѝ тя продължава да се използва от преподаватели и студенти.

5. Заключение

М. Малецки е учен с международно признание, със солиден администраторски и научноорганизаторски опит. По негова инициатива през 1934 г. се открива Катедрата по южнославянска филология, на която дълги години е ръководител. По време на окупацията е пълномощник на ректора на нелегалната учебна дейност, извършвана от Ягелонския университет. Като ръководител на Славянския семинар той посвещава много усилия за популяризирането на славянознанието, спомага за неговото развитие, като разширява изследователските полета, увеличава броя на катедрите и открива библиотека към семинара. Преподавателят М. Малецки се радва на уважението от страна на своите студенти, за научното израстване на които е полагал големи грижи. Негови ученици са видните слависти Франтишек Славски, Збигнев Голомб, Алфред Заренба, както и българският учен Куйо

Кув (в периода 1937–1939 г. той е бил лектор по български език в Ягелонския университет).

Въпреки краткия си житейски път М. Малецки оставя забележителни трудове в областта на полонистиката и славистиката, на балканското езиковедие и ареалната лингвистика. Отделно той има приноси и в българското езиковедие, свързани с проучването на крайните български югозападни говори (останали извън пределите на България), в чиито запазени архаични черти ученият намира неоспоримо доказателство за българската говорна основа на Кирило-Методиевия език. Български учени от различни поколения вземат отношение към неговите изследвания и дават висока оценка на неговия подход и научни резултати. За заслуги към българистиката проф. Мечислав Малецки, наред с други чуждестранни учени (А. Селищев, Ст. Слонски, Г. Вайганд, А. Мазон и т.н.), е сред редовните и почетните членове на създадения през 1923 г. Институт по македонски език в София.

В знак на своята почит към големия учен академичната общност на Ягелонския университет организира периодично юбилейни конференции в негова чест. По инициатива на университета, утвърдена и от кметството, улицата, на която е живял М. Малецки в Краков, носи неговото име.

БЕЛЕЖКИ / NOTES

¹ За биографията на учения вж. Urbańczyk 1974: 437–439; Urbańczyk 1991: 195; Nitsch 1974: 325–333; Rusek 2003: 15–17, 2004: 584, 2005: 13–18; Иванова/Ivanova 2003: 7–12 и др.

² Подхале се намира в подножието на Татрите – в региона, в който минават ученическите му години.

³ Материалите от тези проучвания са отразени в публикувания „Mały atlas gwar polskich“ (т. 1–12, Краков, 1950–1970).

⁴ „В някои моменти държавата трябва да се примири със съдбата, [по] политически [съображения], понякога се налага да се откаже от най-святата, полагаща ѝ се чест. Този отказ не се отнася обаче за обществото, чието задължение е именно да помни своите братя зад граница и да поддържа с тях постоянен културен контакт. Но за това преди всичко е необходимо да знае за тях.“ (Превод Д.И.)

⁵ След доста спорове и поделби границата между Полша и Словакия е същата, каквато е била между 1920 г. и 1938 г. (по нея се е водил в проучванията си и М. Малецки).

⁶ В по-късните си изследвания авторът коригира първоначалното си становище, като приема извода на А. Белич за по-ранната поява на чакавизма (през XV в.).

⁷ Крък е най-големият остров на Адриатическо море в северната част на Хърватия (край Далматинското крайбрежие).

⁸ I. Jelenović: M. Malecki. O podjeli krčkih govora, s polskoga preveo I. Jelenović. – Filologija, IV, Zagreb, 1963, s. 223–242 + мапа.

⁹ Mięczysław Małecki. Slavenški govori u Istri. Rijeka: Hrvatsko filološko društvo,

2002 [Prevela Barbara Kryžan-Stanojević].

¹⁰ В езикознанието са известни фактите по историята на въпроса за откриването на остатъци от назализъм в българските говори в крайния югозапад. Един от първите, който посочва свидетелства за това явление, е руският учен Константин Зеленецки в книгата си „О языке церковнославянском, его начале, образователях и исторических судьбах“ (1846); Виктор Григорович в „Очерк путешествия по Европейской Турции“ (1848), по-късно чешкият славист Михаил Хатала в статията си „О nosnih samoglasnih u Bugarštini“ (1865) („За носовите гласни в българския език“) в хърватското списание „Književnik“ („Книжевник“) на основата на дописка от анонимен автор от с. Висока, Солунско, написана на местен диалект с форми със запазен назализъм, в цариградския вестник „Съветник“ (1863, бр. 29) (Шклифов/Shkľifov 1981; Иванов/Ivanov 1991 и др.). За отбелязване е, че изследванията на руските и европейските слависти веднага са намирали отзвук в българския периодичен печат през Възраждането (вж. Иванова/Ivanova 1998: 14, 75, 90, 124 и др.).

¹¹ А. Попстоилов описва доста подробно селищата Висока и Зарово: На гости в Зарово и Висока. –Българска сбирка, 1900, VII, кн. 10; Остатъци от назализма в солунските села Зарово и Висока. – Периодическо списание, 1901 (отд. отпечатък); А. Попстоилов, Село Зарово, Солунско. Историко-фолклорно и езиковедско изследване. София: Изд. на БАН, 1979; А. Кузов. Костурският говор. – *Известия на Семинара по славянска филология*, IV, 1921, 86-125; Й. Иванов. Un parler bulgare archaïque – *Revue des Etudes*, II, 1922, 86–103; Д. Иванов. Гевгелийският говор. София, Македонски научен институт, 1932, 130 с. и мн. др.

¹² Вж. в това отношение публикациите: Зб. Големб. Два македонски говора на Сухо и Висока во Солунско. – *Македонски јазик*, 11–12, 1961, 113–182; Z. Torolińska. Reduplikacja zaimkowa w macedońskich gwarach Suchego i Wysokiej (na podstawie tekstów, zapisanych przez M. Małeckiego w r. 1933). – In memoriam Mieczysław Małecki. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego*. DCCCCXXXV. Prace językoznawcze. Zeszyt 85. (Pod red. Jerzego Ruska), Kraków: nakł. Uniwersytetu Jagiellońskiego, s. 89–94; Kr. Wrocławski. Folklorystyczna wartość tekstów zapisanych przez Małeckiego w Macedonii Egejskiej. – cit. wyd., s. 79-88; B. Widoeski. Mieczysław Małecki jako badacz dialektów macedońskich. – cit. wyd., s. 37–44; Т. Бояджиев. Мечислав Малецки и българската диалектология. – *Od Wysły do Maricy / От Висла до Марица*. Краков: UJ, 1981, 182–188; Й. Н. Иванов. Приносът на проф. Мечислав Малецки за проучването на югозападните български говори. – *Научни трудове на ПУ „Паисий Хилендарски“*, т. 29, кн. 1, *Филология*, Пловдив, 1991, 5–12; Й. Н. Иванов. Двойно ударение в българския език. – *Известия на Института за български език*. Кн. XX, 187–224 и др.

¹³ Става дума за български диалекти и авторът е имал предвид географската област Македония, названието македонски е отразявало географско, а не етническо или лингвистично понятие.

¹⁴ Osservazioni sull'unione linguistica balcanica. – *Atti del III Congresso internazionale dei linguisti*. Roma, 19–26 settembre 1933, 72–76.

¹⁵ Zagadnienia sporne lingwistyki bałkańskiej. – *Zbirka odgovora na pitanja 1 (III Međunarodni kongres slavista Beograd 1939, c. 216)*.

ИЗТОЧНИЦИ

Книги:

- Polskich cech gwarowych. Archaizm podhalański (Wraz z próbą wyznaczenia granic tego dialektu. Z mapą. NR 4, Kraków: Nakł. Polskiej Akademii Umiejętności (съкр. PAU), 1928.
- Сакавизм з uwzględnieniem zjawisk podobnych (дисертация). – Prace Komisji Językowej. PAU, Nr 14, Kraków, 1929.
- Przegląd słowiańskich gwar Istrji. – Prace Komisji Językowej. PAU, Nr 17, Kraków, 1930.
- Dwie gwary macedońskie (Suche i Wysoka w Soluńskim). Biblioteka Ludu Słowiańskiego. Dział A, nr 2, Cz. I. Teksty. Kraków, 1934; Dział A, nr 2, Cz. II. Słownik, Kraków, 1936.
- Język Polski na południe od Karpat (Spisz, Orawa, Czadeckie, wyspie językowe). Z 2 mapami. Biblioteczka Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego. NR 12, Gebether i Wolf. Kraków – Warszawa – Łódź – Poznań – Wilno – Zakopane, 1938.
- Najstarszy literacki język Słowian. Biblioteka Studium Słowiańskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego, seria C, nr 1 (учебник, издаден след смъртта на М. Малецки). Kraków, 1947.
- Atlas językowy polskiego Podkarpacia, Cz. I. Mapy, Cz. II. Wstęp, objaśnienia, wykazy wyrazów. Kraków: Nakładem Polskiej Akademii Umiejętności, 1934 (wsp. z K. Niczem).
- Сборник със събрани трудове на М. Малецки – Dialekty polskie i słowiańskie. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagellońskiego. 2004, 382 s. (Pod redakcją Jerzego Ruska).

Студии и статии:

- Polskie kolonje w Bośni i ich język. – Język polski, XII, 1927, 97 – 108.
- Polskie wyspy językowe na Słowaczczyźnie. I. Łużna. – Język polski, XIII, 1928, 129–134, 164–71; XV, 1930, 1–9; XVII, 1932, 78–85.
- O kolebkę literatury chorwackiej – Ruch słowiański, II, Lwów 1929, 8–12.
- Gwary Ciciów a ich pochodzenie. Z mapą. – Lud Słowiański, I, A, Kraków, 1929, 17–36.
- Z geografii wyrazów serbsko-chorwackich. Archivum Neophilologicum, I, 1930, 26–30.
- O podział gwar Krku. Z mapą. – Prace Filologiczne, XIV, 1930, 563–581.
- Kilka uwag o polskie gwarze Ciepliczki i Pogoreły w Niżnych Tatrach. – In: Sbornik Matice Slovenskiej, IX, 1931, 73–79.
- Kilka uwag o gwarze orawskiej. – Ziemia, XVI, 1931, 158–161.
- Kilka uwag o chronologii i genezy mazurzenia. – Prace Filologiczne, XV, 1931, cz. II, 221–231.
- Słowiańskie osadnictwo Istrji w świetle badań językoznawczych. – In: Sbornik praci i Sjezdu slovianských filologů v Rraze, 1929. Praha 1931, 586–591.
- Joč o razwoju $\acute{e} > a$ u serbskochorwatskom jeziku. – Južnoslavenski filolog, XI, 1931, 217–219.

- Znaczenie Dubrownika dla jedności językowej Serbów i Chorwatów – In: Zbornik iz dubrovaške prošlosti Milanu Rešetaru o 70-oj godišnjici života prijatelji i učenici. Dubrovnik, 1931, 477–481.
- O zróżnicowaniu gwar Bogdańska w południowo-wschodniej Macedonii. – Lud Słowiański, III, A, Kraków, 1933, 90–106, 328–329.
- Systemy wokalne języków bałkańskich. – Sprawozdania. PAU, XXXVIII, 8, 1933, 3–6.
- O możliwości chronologizacji cech w gwarach przejściowych. — In: Sbornik v čest na prof. L. Miletič. Sofia, 1933, 301–306.
- Drobiazgi z Macedonii. – Lud Słowiański, III, A, Kraków, 1933, 106–119, 266–283.
- Do genezy gwar mieszanich i przejściowych (ze szczególnym uwzględnieniem granicy językowej polsko-czeskiej i polsko-słowackiej). – Slavia Occidentalis, XII, 1934, 81–90.
- O wpływie słowackim na polskie gwary na Orawie. – In: Sbornik Matice Slovenskiej, XIII, 1935, 44–52.
- Osservazione sull'unione linguistica balcanica. – Atti del III Congresso internazionale dei linguisti. Roma 1933, 72–76.
- Slavenski govori u Istri. – Jadranski calendar, 1935, 23–26.
- Cechy bałkańskie w językach Macedonii. – Sprawozdania, PAU, XL, 2, 1935, 25–27.
- Przyczynki do cakawizmu (cakawizm pd.słowiański, grecki, polski i połabski). – Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń PAU, XLII, 2, 1937, 32–33.
- Z zagadnień dialektologii macedońskiej. (Z powodu najnowszych prac A. Belicia, D. Ivanov, A. Mazona, K. Mirczewa, St. Romanskiiego, A. Vaillanta i innych). – Rocznik sławystyczny, XIV, Kraków, 1938, 119–144;
- Nowsze kierunki dialektologii. – Biblioteka Polskiego Towarzystwo Językowego, 1938, 28–43;
- Systemy akcentowe gwar bułgarskich. – Sprawozdania, PAU, XLU, I, 1938, 6–7.
- Zagadnienia sporne lingwistyki bałkańskiej. – In: Zbirka odgovora na pitanja 1. III Međunarodni kongres slavista. Beograd, 1939, c. 216.

Рецензии:

- M. Małecki. P. Ljubić. Bodulske Pisme. – Južnoslavenski filolog, VI, 1926–1927, 217–219.
- M. Małecki. – In: Zbornik iz dubrovaške prošlosti, Milanu Rešetaru o 70-oj godišnjici života prijatelji i učenici. Dubrovnik, 1931. – *Slavia*, XI, 1932, 573–577.

ЛИТЕРАТУРА

- Анонимен автор 1863: *Анонимен автор*. Български дела. – Съветник, I, № 19, 3.10.1863, с. 2–3.
- Бояджиев 1981: *Бояджиев, Т.* Мечислав Малецки и българската диалектология. – In: *Od Wisły do Maricy/От Висла до Марица*. 681–1981, Kraków: Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Bułgarskiej. Bułgarski ośrodek kultury i informacji.

- Голомб 1961: *Голомб, Зб.* Два македонски говора на Сухо и Висока во Солунско. – Македонски јазик, 11–12, № 1–2, с. 113–182.
- Зеленецкий 1846: *Зеленецкий, К. П.* О языке церковнославянском, его начале, образователях и исторических судьбах. Одесса: В типографии А. Брауна.
- Иванов 1991: *Иванов, Й. Н.* Приносят на проф. Мечислав Малецки за проучването на югозападните български говори. – Научни трудове на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, т. 29, кн. 1, Филология. Пловдив, с. 5–12.
- Иванова 2003: *Иванова, Д.* Сто години от рождението на Мечислав Малецки. – Българистика / *Vulgarica*, № 7, с. 7–12.
- Иванова 2008: *Иванова, Д.* За езиковите контакти на Балканите. (Върху материали от говорите на селата Сухо и Висока на полския учен Мечислав Малецки. – В: Името в паметта на езика. Сборник в памет на проф. д-р Борис Симеонов. София, Фигура, с. 210–220.
- Милетич 1933: *Милетич, Л.* Мечислав Малецки за разграничаването на богданските говори в Югоизточна Македония. *Lud słowiański. Pismo poświęcone dialektologii i etnografji Słowian.* Kraków: Gebethner & Wolff, 90–130.
- Мирчев 1939: *Мирчев, К.* Професор Малецки за някои от проблемите на македонската диалектология. – Македонски преглед, XI, кн. 3–4, с. 169–179.
- Мошински 1986: *Мошински, Л.* Значението на диалектоложките проучвания на Григоревич и Малецки за установяване на прародината на старославянския език – *Acta Universitatis Lodzianis. Folia linguistica*, 12, s. 125–132.
- Селимски 2005: *Селимски, Л.* Мечислав Малецки – основоположник на полската балканистика. – В: *Mieczysław Małecki. Cłowiek, uczony, organizator. W setną rocznicę urodzin.* Kraków: Wyd. UJ, s. 193–199.
- Шклифов 1973: *Шклифов, Б.* Костурският говор. Трудове по българска диалектология. София, БАН, 170 с.
- Шклифов 1981: *Шклифов, Б.* Кратък преглед на проучванията на югозападните говори през втората половина на XIX в. – Български език, № 1, с. 68–71.
- Шклифов 1995: *Шклифов, Б.* Проблеми на българската диалектна и историческа фонетика с оглед на македонските говори. София, БАН, 119 с.
- Boryś 1987: *Boryś, W.* Mieczysław Małecki jako badacz dialektów chorwatskich. – *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagellońskiego. Prace Językoznawcze*, 85, Warszawa – Kraków, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, s. 45–53.
- Hattala 1865: *Hattala, M.* O nosnih samoglasnih u Bugarštini. – *Književnik. Časopis za jezik i poviest hrvatsku i srbsku, i prirodne znanosti*. 2. Zagreb: Tiskom Dragutina Albrechta, 414–421; 461–476.
- Ivanova 2005: *Ivanova, D.* Leksykalnie właściwości gwar wsi Suche i Wysoka na postawie słownika Mieczysława Małecjiego. – In: *Mieczysław Małecki. Cłowiek*

- ek, uczony, organizator. W setną rocznice urodzin. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagellońskiego, 219–228.
- Jelenović 1963: *Jelenović, I. M. Malecki. O podjeli krčkih govora, s polskoga preveo I. Jelenović.* – Filologija, IV, Zagreb, s. 223–242 + mapa.
- Kryžan-Stanojević 2002: *Kryžan-Stanojević, B. M. Malecki. Slavenski govori u Istri.* Rijeka.
- Kurek 2002: *Kurek, H. Kod mieszany i metody jego badania.* – Studia Dialektologiczne. II. Red. J. Okonowa, B. Dunaj. Seria: Prace Instytutu Języka Polskiego, PAN nr 114. Kraków, s. 73–79.
- Kurek 2005: *Kurek, H. Mieczysław Małecki jak socjolingwista.* – In: Mieczysław Małecki. *Ćlowiek, uczony, organizator. W setną rocznice urodzin.* Kraków, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagellońskiego, s. 105–110.
- Moszyński 2005: *Moszyński, L. Mieczysław Małecki jako cyrylometodianista.* – In: Mieczysław Małecki. *Ćlowiek, uczony, organizator. W setną rocznice urodzin.* Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagellońskiego, s. 253–257.
- Nitsch 1920: *Nitsch, K. Granice państwa a granice języka polskiego.* – *Język polski*, Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego, PAN, V, 1920, s. 97–106.
- Nitsch 1974: *Nitsch, K. Mieczysław Małecki (14 VII 1903–3 IX 1946). Ze wspomnień.* – In: *Polski słownik biograficzny.* Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, t. XIX, s. 325–333.
- Petrović 1987: *Petrović, A. Mječislav Malecki kao proučvalac govora Crne Gore.* – *Zeszyty Naukowe UJ. Prace Językoznawcze*, 85, Kraków, Wyd. UJ, s. 55–62.
- Rusek 2003: *Rusek, J. Mieczysław Małecki (1903–1946). W setną rocznicę urodzin.* – *Alma Mater. Miesięcznik Uniwersytetu Jagiellońskiego*, maj 2003, № 51, s. 15–17.
- Rusek 2004: *Rusek, J. Mieczysław Małecki.* – *Złota księga Wydziału Filologicznego.* Red. J. Michalek, W. Walecki, Kraków: Wyd. UJ, 584 s.
- Rusek 2005a: *Rusek, J. (Red.) Mieczysław Małecki. Ćlowiek, uczony, organizator. W setną rocznice urodzin.* Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagellońskiego. 382 s.
- Rusek 2005b: *Rusek, J. Mieczysław Małecki (1903–1946).* – In: Mieczysław Małecki. *Ćlowiek, uczony, organizator. W setną rocznice urodzin.* Kraków, Wyd. UJ, s. 13–18.
- Topolińska 1985: *Topolińska, Z. Reduplikacja zaimkowa w macedńskich gwarach Suchego i Wysokiej (na podstawie tekstów, zapisanych przez M. Małeckiego w r. 1933).* – In: *In memorium Mieczysław Małecki. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego DCCCCXXXV. Prace językoznawcze. Zeszyt 85.* (Pod red. Jerzego Ruska), s. 89–94;
- Urbańczyk 1974: *Urbańczyk, St. Małecki Mieczysław (14 VII. 1903–3 IX. 1946).* – In: *Polski słownik biograficzny.* Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, t. XIX, s. 347–439, s. 325–333.
- Urbańczyk 1991: *Urbańczyk, St. Mieczysław Małecki.* – In: *Encyklopedia języka polskiego.* Wrocław – Warszawa – Kraków, 1991, s. 195.

Walczak 1994: *Walczak, B.* Gwary mieszane i przejściowych. – Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Wydział Filologiczno-Filozoficzny, 107, cz. 2, s. 171–175.

REFERENCES

- Anonimen avtor 1963: *Anonimen avtor* [Anonymous Author]. Balgarski dela. – Savetnik, I, № 19, 3.10.1863, c. 2–3.
- Boryś 1987: *Boryś, W.* Mieczysław Małecki jako badacz dialektów chorwatskich. – Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagellońskiego. Prace Językoznawcze, 85, Warszawa – Kraków: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, s. 45–53.
- Boyadzhiev 1981: *Boyadzhiev, T.* Mechislav Malecki i balgarskata dialektologiya [Mechislav Malecki and Bulgarian Dialectology]. – In: *Od Wisły do Maricy/Ot Visla do marica*. 681–1981. Kraków, Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Bułgarskiej, Bułgarski ośrodek kultury i informacji, s. 182–188.
- Golomb 1961: *Golomb, Zb.* Dva makedonski govora na Suho i Visoka vo Solunsko. – Makedonski jazik, 11–12, № 1–2, s. 113–182.
- Hattala 1865: *Hattala, M.* O nosnih samoglasnih u Bugarštini. – Književnik. Časopis za jezil i poviest hrvatsku i srbsku, i prirodne znanosti. 2. Zagreb: Tiskom Dragutina Albrechta, s. 414–421; 461–476.
- Ivanov 1991: *Ivanov, Y. N.* Prinosat na prof. Mechislav Malecki za prouchvaneto na yugozapadnite balgarski govori [Prof. Mechislav Malecki's Contribution to the Study of the South-Western Bulgarian Dialects]. – Nauchni trudove na Plovdivskiya universitet “Paisiy Hilendarski”, t. 29, kn. 1, Filologiya, Plovdiv, s. 5–12.
- Ivanova 2003: *Ivanova, D.* Sto godini ot rozhdenieto na Mechislav Malecki [One Hundred Years Since the Birth of Mechislav Malecki]. – *Balgaristika*, № 7, s. 7–12.
- Ivanova 2005: *Ivanova, D.* Leksykalnie właściwości gwar wsi Suche i Wysoka na postawie słownika Mieczysława Małecjiego. – In: *Mieczysław Małecki. Cłowiek, uczony, organizator. W setną rocznice urodzin*. Kraków, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagellońskiego, s. 219–228.
- Ivanova 2008: *Ivanova, D.* Za ezikovite kontakti na Balkanite [For Language Contacts in the Balkans]. – In: *Imeto v pametta na ezika. Sbornik v pamet na prof. dr B. Simeonov*. Sofia, Izd. Figura, s. 210–220.
- Jelenović 1963: *Jelenović, I. M.* *Malecki*. O podjeli krčkih govora, s polskoga preveo I. Jelenović. – *Filologija*, IV, Zagreb, s. 223–242 + mapa.
- Kryžan-Stanojević 2002: *Kryžan-Stanojević, B. M.* *Malecki*. Slavenski govori u Istri. Rijeka.
- Kurek 2002: *Kurek, H.* Kod mieszany i metody jego badania. – *Studia Dialektologiczne*. II. Red. J. Okonowa, B. Dunaj. Seria: Prace Instytutu Języka Polskiego, PAN nr 114. Kraków, s. 73–79.
- Kurek 2005: *Kurek, H.* Mieczysław Małecki jak socjolingwista. – In: *Mieczysław Małecki. Cłowiek, uczony, organizator. W setną rocznice urodzin*. Kraków, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagellońskiego, s. 105–110.

- Miletich 1933: *Miletich, L.* Mechislav Malecki za razgranichavaneto na bogdanskite govori v Yugoiztochna Makedonia [Mechislav Malecky for the Demarcation of the „Bogdanski“ Dialects in Southeastern Macedonia]. – In: Lud słowiański. Pismo poświęcone dialektologii i etnografji Słowian. Kraków: Gebethner & Wolff, s. 90–130.
- Mirchev 1939: *Mirchev, K.* Profesor Mechislav Maletski za nyakoi ot problemite na makedonskata dialektologiya [Professor Malecki for Some of the Problems of Macedonian Dialectology]. – Makedonski pregled, XI, kn. 3–4, s. 169–179.
- Moszyński 1986: *Moszyński, L.* Znachenieto na dialozhkite proushvaniya na Grigorovich i Malecki za ustanovyavane na prarodinata na starotsarkovnoslavjanskiya ezik. [The Importance of the Dialectical Studies of Grigorevich and Malecki for Establishing the Ancestry of the Old Church Slavic Language]. – Acta Universitatis Lodzianis. Folia linguistica, 12, s. 125–132.
- Moszyński 2005: *Moszyński, L.* Mieczysław Małecki jako cyrylometodianista. – In: Mieczysław Małecki. Cłowiek, uczony, organizator. W setną rocznice urodzin. Kraków, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagellońskiego, s. 253–257.
- Nitsch 1920: *Nitsch, K.* Granice państwa a granice języka polskiego. – Język polski, Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego, PAN, V, s. 97–106.
- Nitsch 1974: *Nitsch, K.* Mieczysław Małecki (14 VII 1903–3 IX 1946). Ze wspomnień. – In: Polski słownik biograficzny. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, t. XIX, s. 325–333.
- Petrović 1987: *Petrović, A.* Mječislav Malecki kao proučvalac govora Crne Gore. – Zeszyty Naukowe UJ. Prace Językoznawcze, 85, Kraków: Wyd. UJ, s. 55–62.
- Rusek 2003: *Rusek, J.* Mieczysław Małecki (1903–1946). W setną rocznicę urodzin. – Alma Mater. Miesięcznik Uniwersytetu Jagiellońskiego, maj 2003, № 51, s. 15–17.
- Rusek 2004: *Rusek, J.* Mieczysław Małecki. – Złota księga Wydziału Filologicznego. Red. J. Michalek, W. Walecki, Kraków, Wyd. UJ, 584 s.
- Rusek 2005a: *Rusek, J.* (Red.) Mieczysław Małecki. Cłowiek, uczony, organizator. W setną rocznice urodzin. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagellońskiego. 382 s.
- Rusek 2005b: *Rusek, J.* Mieczysław Małecki (1903–1946). – In: Mieczysław Małecki. Cłowiek, uczony, organizator. W setną rocznice urodzin. Kraków, Wyd. UJ, 13–18.
- Selimski 2005: *Selimski, L.* Mechislav Malecki – osnovopolozhnik na polskata balkanistika [Metsislav Malecki – Founder of Polish Balkan Studies]. – In: Mieczysław Małecki. Cłowiek, uczony, organizator. W setną rocznice urodzin. Kraków, Wyd. UJ, 193–199.
- Shklifov 1973: *Shklifov, B.* Kosturskiyat govor. Trudove po balgarska dialektologiya [Kastur's Dialect. Works in Bulgarian Dialectology]. Sofia, BAN. 170 s.
- Shklifov 1981: *Shklifov, B.* Kratak pregled na prouchvaniyata na yugozapadnite govori prez vtorata polovina na XIX v. [A Brief Review of the Studies of the Southwest Dialects in the Second Half of the 19th Century]. – Balgarski ezik, № 1, s. 68–71.

- Shklifov 1995: *Shklifov, B.* Problemi na balgarskata dialektna i istoricheska fonetika s ogleđ na makedonskite govori [Problems of the Bulgarian Dialectal and Historical Phonetics in Terms of Macedonian Dialects]. Sofia, BAN.
- Topolińska 1985: *Topolińska, Z.* Reduplikacja zaimkowa w macedńskich gwarach Suchego i Wysokiej (na podstawie tekstów, zapisanych przez M. Małeckiego w r. 1933). – In: In memorium Mieczysław Małecki. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego DCCCCXXXV. Prace językoznawcze. Zeszyt 85. (Pod red. Jerzego Ruska), s. 89–94;
- Urbańczyk 1974: *Urbańczyk, St.* Małecki Mieczysław (14 VII. 1903–3 IX. 1946). – In: Polski słownik biograficzny. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, t. XIX, s. 347–439; 325–333.
- Urbańczyk 1991: *Urbańczyk, St.* Mieczysław Małecki. In: Encyklopedia języka polskiego. Wrocław – Warszawa – Kraków, s. 195.
- Walczak 1994: *Walczak, B.* Gwary mieszane i przejściowych. – Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Wydział Filologiczno-Filozoficzny, 107, cz. 2, s. 171–175.
- Zelenickii 1846: *Zelenickii, K. P.* O iazyke tserkovnoslavyanskom, ego nachale, obrazovatelikh i istoricheskikh sud'bah [About the Church Slavonic Language, its Beginning, Creators and Historical Destinies]. Odessa, V tipografii A. Brauna.

РЕЗЮМЕ

В статията се разглеждат приносите на проф. Мечислав Малецки за развитието на полската и славянската диалектология. В първата част на текста се представят неговите трудове, посветени на проблеми, свързани със смесените и преходните говори в пограничните райони на Полша. Във втората част се прави анализ на изследванията на учения върху южнославянските диалекти: български, сръбски, хърватски, черногорски.

Ключови думи: Мечислав Малецки, диалектология, полски диалекти, южнославянски диалекти

✉ Проф. д.ф.н. Диана Иванова, Катедра „Български език“
Филологически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски“
ул. „Цар Асен“, 24, 4000 Пловдив, България

✉ Prof. D.Sc. Diana Ivanova, Department of Bulgarian Language
Plovdiv University Paisii Hiledarski
24, Tsar Asen Str., 4000 Plovdiv, Bulgaria